Poemul conștiinței omenești

On Aprilie 07, 2010

Tezaurul conștiinței creștine este infinitul pe care omul îl poartă în el și pe care, cu speranță sau cu deznădejde, încearcă să-l măsoare cu smerenia simțirii ființei lui, prin faptele sale.

Cititorul a ghicit desigur că domnul Madeleine nu este altcineva decât Jean Valjean. Am mai privit în adâncimile acestei conștiințe foarte exigente cu sine însăși. A venit timpul să privim din nou. N-o facem fără să fim zguduiți de emoție. Nu există nimic mai înspăimântător decât acest fel de cercetare. Ochiul spiritului nu poate găsi nicăieri mai multă strălucire și mai multă beznă decât în om. Nu se poate opri asupra nici unui alt lucru mai de temut, mai complicat, mai misterios și mai fără de margini. Există un spectacol mai mare decât întinsul mării: cerul. Există și un spectacol mai mare decât cerul: sufletul omenesc.

A scrie poemul conștiinței omenești, dac-ar fi vorba de un singur om, de cel mai neînsemnat dintre oameni, ar însemna să contopim toate epopeile într-o singură epopee superioară și definitivă. Conștiința este haosul nălucirilor, al poftelor și al încercărilor; este focarul viselor, caverna gândurilor de care ți-e rușine; este gheena sofismelor și câmpul de luptă al patimilor.

Pătrundeți în anumite ore dincolo de chipul livid al unei făpturi omenești care cugetă și priviți ce se ascunde acolo, priviți înlăuntrul acestui suflet, priviți în această întunecime. Sub tăcerea asta de suprafață se dau lupte de uriași ca în Homer, sunt încăierări de balauri și de scorpii, învălmășeli de fantome ca în Milton, vârtejuri ca în închipuirile lui Dante. Cât de întunecat este acest infinit pe care omul îl poartă în el și pe care cu deznădejde încearcă să-l măsoare cu voința ființei lui și cu faptele sale ! *

Leadership: Ești în stare să sondezi cele mai mari adâncimi ale propriei ființe, fără să-ți cunoști cele mai mari slăbiciuni, ci doar prin intermediul unei mărturisiri care poartă responsabilitatea celor întâmplate?

Durerea și suferința scot la lumină cele mai mari slăbiciuni ale propriei persoane. Din ce lasă omul, chinuit de acea dorință a găsirii unui sens nobil în viață, fără a înăbuși spontaneitatea sentimentală a alegerilor de tot felul, importane sunt câteva din cele mai mari potențialități ale sinelui. Că are în el ceva din duioșia unui suflet care circulă sub zodiile unui destin dulce-amar ce-și are suișul și coborâșul său, că are în el ceva din statornicia unui luptător, asta nu ne arată decât faptul că în fața lumii spiritele cele mai luminate sunt ceva mai rezervate.

Acest om, pe nume Jean Valjean, pe care ni-l întinde mâna destinului său prin intermediul lui Victor Jugo, deci tremurând de emoția creatorului său, rămâne nu doar sincer și sfios față de sine ca și de alții, dar ne-a dat un rezumal al conștiinței măreție, în toate înfățișările personalității sale, care în ultima parte a romanului ajunsese a fi atât de variată. El reprezintă destinul unui neam întreg, spiritul singuratic al celui plecat la lumina lui Dumnezeu, cel mai probabil întorcându-se mai elevat și mai puțin suferind printre provocările vieții.

Ai tot ce vrei în viața lui: păcat și binecuvântare, durere și iubire, singurătate și spiritualitate, ai povestea, ai simbolul, ai interpretarea sufletului omenesc într-o evoluție în bine a vieții celor care nu cuvântă, dar care au sentimente făcute parcă să exprime dincolo de limbajul articulat o întreagă concepție despre lume și anume: *"Tot ceea ce omul face este ca să scape, să se mântuiască de limită."*

Erudiția participă, de asemenea, și ea la acest spectacol al mărturisirilor de nepătruns, fiind disponibilă acolo unde fermitatea morală intervine în interpretarea corectă a legilor divine.

Leadership: Ai puterea să-ți întreții acea stare primordială a vieții lăuntrice care se situează „dincolo de cunoașterea prin intelect", prin câte o întâlnire a vieții lăuntrice cu vorbirea minții lui Dumnezeu?

Amintirea faptelor, dacă nu are legătură cu acea dulceață a simțirilor, oricât de ușoară ar fi ea, nu poate aduce în prim plan adevărata putere a omului - care este blândețea sa. De toate sunt, și este totuși o unitate care e însăși nota sufletului său marcată printr-un *Estrapedanthar* (o schimbare a vieții lăuntrice), pe care erudiția o transformă într-un colț de rai. Așadar, există oameni duioși a căror inimă plânge dorul de ceva ce n-ar putea avea niciodată, deși au talent poate chiar foarte mult. Sunt alții, cu o atitudine de calculator performant, dar reci la simțire, care se joacă meșteșugit cu simprea altora și, când vor, aduc lacrimi în ochii celorlalți.

La personajul Jean Valjean, mai mult ca la oricine, comparabil cu alte opere literare, se relevă sentimentul zguduit însuși de ceea ce spune caracterul său. Fără a-și pleca ochii în fața puterii pasiunii, se lovește continuu de timiditatea unei naturi gingașe, te prinde în vraja unei povești din care aproape că nu mai ai scăpare, și asta datorită însușirii sale cea mai de preț: însușirea de a fi simplu; lipsa de formalitate, de complicații; lipsă de artificialitate, de afectare, de prefăcătorie.

Şi, pe când chipul său glasul altora ne sunt indiferente, iar față de viața lor nu simțim nicio apropiere, opera lui Jean Valjean niciodată nu va putea fi despărțită de dânsul: împletirea gândurilor și a simțămintelor sale de iubire cu setea de cunoștințe ne luminează totdeauna, chiar dacă uneori ne oferă un zâmbet în care statornic există multă jale. Şi în modul său de a vorbi cu lumea, se simte uneori disperarea, având parcă modulațiile alintate ale unui copil care simte o privire iubitoare lunecând asupra lui, în suferință.

Vorbirea minții lui Dumnezeu evidențiază dialogul pe care îl porți cu tine însuți în aceeași liniște cu care Dumnezeu întâmpină finalul minunat al căilor Sale, umplându-ți inima de bucurie, fiindcă i-ai încredințat Lui totul.

Poemul conștiinței omenești se referă la însuși sufletul așternut într-o adevărată epopee, numită viață, pe care DUmnezeu nu o ușurează, căci face parte din crucea personală de mântuire. Din aceste considerente, nu trebuie să privim viața ca pe o provocare de a ne ridica în picioare și a răspunde pentru ea, ci ca pe o „scară", o ascensiune continuă spre slava lui Dumnezeu.

* Notă: Victor Hugo, *Mizerabilii* , Editura de stat pentru literatură și artă, 1964.

Source: https://neculaifantanaru.com/poemul-constiintei-omenesti.html